

XXX. državno Natjecanje iz hrvatskoga jezika

23. – 25. travnja 2025.

četvrti (IV.) razred

zaporka

--	--	--	--	--	--

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

100	
-----	--

Upute natjecateljima

1. Mobitele, pametne satove i druge prijenosne ili nosive elektroničke audio i videouređaje treba predati članu Povjerenstva koji provodi Natjecanje za pojedini razred.
2. Ispit se piše 100 minuta.
3. Ispit se piše isključivo kemijskom olovkom crne ili plave boje. Tinta se ne smije moći obrisati.
4. Prije rješavanja ispita treba čitljivo i pravopisno točno ispuniti listić sa zaporkom.
5. Natjecatelj zaporku treba napisati na manju i na veću omotnicu te na prvu stranicu ispita.
6. Ispitne zadatke treba pažljivo pročitati.
7. Treba pažljivo slijediti upute u zadatku.
8. Rješenja treba upisivati na za to predviđena mjesta.
9. Ako natjecatelj želi izmijeniti odgovor, treba ga precrtati, dopisati istom kemijskom olovkom novi odgovor te podizanjem ruke pozvati dva člana Povjerenstva koja nadziru pisanje. Oba člana trebaju odmah pred natjecateljem parafirati izmjenu odgovora. **Svaki natjecatelj smije u cijelome ispitu imati najviše tri izmjene.**
10. Odgovori ne smiju biti pisani velikim tiskanim slovima.
11. Odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
12. Nakon završetka pisanja ispit, radni papir i manju omotnicu treba staviti u veću omotnicu, koju treba predati članu Povjerenstva.
13. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u ispit i pravo na pismenu žalbu.

Želimo Ti uspjeh na Natjecanju!

Državno povjerenstvo:

1. _____
(predsjednik Državnoga povjerenstva)
2. _____
(član Državnoga povjerenstva)
3. _____
(član Državnoga povjerenstva)

Napiši na crte odgovore u zadatcima od 1. do 24.

1. Napiši pisanim slovima prema pravilima o pisanju velikoga i maloga početnog slova izraze otisnute velikim tiskanim slovima.

Jeste li znali da je _____
(PARK PRIRODE LONJSKO POLJE)

najveće zaštićeno poplavno područje cijeloga _____?
(DUNAVSKOG SLIJEVA)

Zbog periodičnoga poplavljanja to je područje jedinstvena riznica biološke
raznolikosti na cijelome _____.
(STAROM KONTINENTU)

Posebnu ljepotu krajoliku daju poplavne šume
_____. Park
(HRASTA LUŽNJAKA (*QUERCUS ROBUR*))

obuhvaća i _____, polje uz lijevu obalu rijeke
(MOKRO POLJE)

Save, a od 1993. godine nalazi se na Popisu vlažnih staništa od međunarodne
važnosti _____,
(KONVENCIJE O ZAŠTITI VLAŽNIH STANIŠTA)
donesene u iranskome gradu Ramsaru.

(prema: *mingo.gov.hr*)

6	
---	--

2. Upiši č ili ć u rečenice.

Naslijedio sam ora____icu u blizini zaštićenoga područja, pa se cijela moja obitelj
pretvorila u ____upa____e korova jer ne smijemo upotrebljavati nikakve pesticide.

2	
---	--

3. Upiši ije, je ili e u rečenice.

a) *Plitvički v____snik* bile su novine koje su izlazile od 1973. do 1997., a od 2023.
ponovno izlaze.

b) Prirodnu baštinu otoka Mljeta upotpunjuje i bogato kulturno-povijesno nasl____đe.

2	
---	--

10	
----	--

4. Odredi vrstu podcrtanim riječima.

O otoku Mljetu kruže mnoge legende – nimfa Kalipsa navodno je na njemu zatočila Odiseja tijekom sedam godina, a apostol Pavao tu je doživio brodolom. Kolike god to bile tlapnje, ovaj otok mitske ljepote sigurno je vrijedan posjeta.

mnoge _____

navodno _____

tu _____

kolike _____

4	
---	--

5. Napiši pravopisne znakove u sljedećemu tekstu.

Poštovani članovi Povjerenstva

Molim vas da odobrite plaćeni smještaj polaznicima koji dolaze iz Zagreba glavnoga grada Hrvatske i sudjeluju na radionici povezanoj s epigrafijom našega područja

Srdačan pozdrav

Zlatko Horvat

2	
---	--

6. Napiši u točnome obliku pokrate navedene u zagrada.

a) Policija je u suradnji s _____ (FBI) razbila mrežu
krivolovaca u zaštićenim područjima američke savezne države Wyoming.

b) Od 26. listopada 1979. Plitvička su jezera na _____
(UNESCO) Popisu svjetske baštine.

2	
---	--

7. Napiši riječ koja ima navedeno značenje.

a) obrambeni igrač u sportskim igrama _____

b) muškarac koji peče burek (*pokr.*) _____

2	
---	--

8. Napiši točno oblike riječi u zagradi koji sadržajno smisleno dopunjuju rečenicu.

Sunce nemilosrdno _____ (žeci) dok maramama prekrivenih
_____ (nos) jašemo na devama po nestalnim saharskim dinama.

Broj obroka i kalorija mora biti unaprijed _____ (izračunati). Morate
biti spremni. Pustinja vas uči da je _____ (sav) bogatstvo svijeta u
kapi vode i zalogaju hrane.

4	
---	--

14	
----	--

9. Pozorno pročitaj tekst i riješi zadatke.

Yellowstone je najstariji i jedan od najvećih nacionalnih parkova u SAD-u. Leži u srednjemu dijelu planinskoga niza Stjenjaka, na visokoj zaravni između gorja Absaroka na istoku i Gallatin na zapadu. Poznat je po mnogobrojnim termalnim izvorima i gejzirima, jezerima, rijekama i vodopadima. Velike površine zauzimaju **crnogorične** šume s bogatom faunom, koja uključuje grizlija, smeđega medvjeda i bizona.

a) Odredi padež, rod i broj riječima koje su u tekstu podcrtane ravnom crtom. Pokrate i kratice (N, G, D, A, V, L, I; m. r., ž. r., s. r.; jd., mn.) napiši na crte pokraj riječi.

	padež	rod	broj			
zaravni	_____	_____	_____			
gorja	_____	_____	_____			
gejzirima	_____	_____	_____			
grizlija	_____	_____	_____	<table border="1"><tr><td>4</td><td></td></tr></table>	4	
4						

b) Izdvoji tri oronima iz teksta.

1	
---	--

c) Napiši kanonski oblik riječi *zaravni*.

1	
---	--

d) Napiši kojim je tvorbenim načinom nastala riječ koja je u tekstu otisnuta masnim slovima.

1	
---	--

e) Napiši oblikotvornu osnovu riječi koja je u tekstu podcrtana isprekidanom crtom.

1	
---	--

f) Napiši kojoj vrsti posuđenica s obzirom na stupanj prilagodbe pripada riječ podcrtana isprekidanom crtom.

1	
---	--

9	
---	--

10. Sažmi zadane rečenice u jednu tako da prvu rečenicu preoblikuješ u predikatni proširak.

Opčinjen sam Himalajom. Pomno pratim sva tamošnja zbivanja.

1	
---	--

11. Napiši zadanu zavisnosloženu rečenicu tako da zadanu zavisnu surečenicu da se nešto učini za koraljne grebene uvrstiš u glavnu koju ćeš samostalno osmisliti. Ne mijenjaj zadanu surečenicu! Složena rečenica mora biti smisljeno i jezično točna.

atributna _____

subjektna _____

2	
---	--

12. Preoblikuj sljedeće rečenice tako da podcrtani dio zamijeniš odgovarajućom surečenicom.

a) Davne 1960. godine odvažni istraživači Jacques Piccard i Don Walsh zaronili su u duboko plavetnilo Tihoga oceana.

b) Unatoč zaronu na dno Marijanske brazde Jacques Piccard nije njezin otkrivač.

2	
---	--

5	
---	--

13. Pročitaj tekst i riješi zadatke.

Turisti iz Budimpešte rado dolaze na Dugi otok kako bi posjetili Telaščicu, poznatu po slanome jezeru Mir. Najviši je vrh otoka Vela straža, a poznata je i spilja Strašna peć.

a) Navedi ktetike izvedene od sljedećih imena.

Dugi otok _____

Budimpešta _____

b) Napiši kojim je tvorbenim načinom tvoren ktetik izveden od imena Dugi otok.

c) Izdvoji hidronim iz teksta.

4	
---	--

14. Napiši točne i smislene etnike prema imenima u zagradama i glasovne promjene koje su se u njima dogodile.

a) _____ (**Trst**) će svojim gostima uvijek preporučiti posjet jednoj od najvećih spilja na svijetu, obližnjemu prirodnom čudu imena *Grotta Gigante*.
glasovne promjene: _____,

b) _____ (**Egipat**) svoju zemlju smatraju darom rijeke Nil.
glasovne promjene: _____,

6	
---	--

15. Dopuni rečenice riječima koje su u tvorbenoj vezi s riječju zadanom u zagradama. Riječ mora biti jezično i smisljeno točno uvrštena u rečenicu.

Boravak u kojemu od naših nacionalnih parkova zasigurno će povoljno djelovati na vaš _____ (**imun**) sustav. Naša je povezanost s prirodom upisana u naš _____ (**gen**) kod. Vjerujte, nekoliko sati u prirodi _____ (**živ**) će vaš um i tijelo.

3	
---	--

13	
----	--

16. Pozorno pročitaj leksikografski članak i odgovori na pitanja.

nafta *im. ž.* ⟨*G naftē*⟩ (*lat.* naphtha ← *grč.* νάφθα ← *perz.* naft) *geol., kem.* tamna, gusta, tekuća smjesa ugljikovodika koja je najvjerojatnije nastala od ostataka organizama u sedimentnim slojevima zemlje; *sin.* petrolej *zast.*

a) Kojoj vrsti posuđenica pripada riječ *nafta* s obzirom na jezik iz kojega je došla u hrvatski jezik?

b) Kojom je vrstom posuđivanja riječ *nafta* došla u hrvatski jezik?

c) U kojim se područjima ljudskoga djelovanja riječ *nafta* upotrebljava kao naziv prema leksikografskome članku?

d) Koje je sve vrste prilagodbe riječ *nafta* prošla u procesu posuđivanja?

4	
---	--

17. Riješi zadatke.

a) Preoblikuj rečenicu tako da umjesto podcrtanoga frazema upotrijebiš frazemski sinonim.

Tijekom našega posjeta Sjevernome Velebitu sastavilo se nebo i zemlja.

b) Preoblikuj rečenicu tako da umjesto podcrtanoga frazema upotrijebiš frazemski antonim.

Kad smo se uspeli na vrh, Marija je bila blijeda kao krpa.

2	
---	--

18. Napiši grafijski ostvaraj zadanoga fonetskog ostvaraja.

[ùščesmu] _____

1	
---	--

7	
---	--

19. Pročitaj rečenicu i riješi zadatke.

Na svojem **portabl** televizoru gledao sam dokumentarac o kenijским nacionalnim parkovima, u kojima možete promatrati krda gnuova i slonova.

a) Kojoj vrsti posuđenica s obzirom na izraz pripada podcrtana riječ?

1	
---	--

b) Kojoj vrsti posuđenica s obzirom na stupanj usvojenosti pripada riječ otisnuta masnim slovima? Objasni po čemu to zaključuješ.

vrsta posuđenica: _____

1	
---	--

objašnjenje: _____

sadržajna točnost

1	
---	--

jezična točnost

1	
---	--

c) Rastavi riječ otisnutu masnim slovima na slogove.

1	
---	--

d) Koje je vrste prilagodbe prošla riječ otisnuta masnim slovima?

1	
---	--

20. Zamijeni podcrtane riječi hrvatskim jednorječnim sinonimima.

Očuvanje prirode potiče stvaranje zaštićenih područja i nacionalnih parkova, a ekološki troškovi krucijalni su za održivost. Očit razlog kontroverzija vezanih uz turizam u zaštićenim područjima jest to što turiste privlače osjetljivi ekosustavi i prirodna staništa.

krucijalni _____

kontroverzija _____

2	
---	--

8	
---	--

21. Pročitaj tekst i riješi zadatke.

a) Izdvoji riječi iz teksta u kojima su se dogodile zadane glasovne promjene.

Sve su hrvatske planine preniske da bi se na njima razvili travnjaci zbog utjecaja klime u vršnoj zoni. Prirodni travnjaci mogu se iznimno razviti na nižim nadmorskim visinama zbog utjecaja karakterističnih lokalnih prilika kao što je bura. Na Velebitu je stoka gaženjem i ispašom sprečavala rast drvenastih vrsta, a one koje bi ipak uspjele izrasti, ljudi su ručno uklanjali.

jednačenje po zvučnosti _____, _____
palatalizacija _____, _____

5	
---	--

b) U kojoj su riječi u tekstu provedene dvije jotacije?

1	
---	--

c) Podcrtanim riječima u tekstu označi naglaske i zanaglasne dužine.

2	
---	--

22. Objasni zašto se predstavnike zagrebačke filološke škole naziva *ahavcima*.

sadržajna točnost

1	
---	--

jezična točnost

1	
---	--

23. Dopuni rečenice točnim podacima.

_____ održao je _____
godine prvi zastupnički govor na hrvatskome jeziku u Hrvatskome saboru, u kojemu je
tražio da se narodni jezik uvede kao službeni jezik u školama i uredima umjesto
_____. Na njegov prijedlog hrvatski je postao službenim
jezikom u javnoj upotrebi _____ godine.

4	
---	--

14	
----	--

24. Pozorno pročitaj sljedeći tekst i odgovori na pitanja koja se na njega odnose.

Potpisani učesnici sastanka koji je sazvala Redakcija Letopisa Matice srpske na završetku ankete o srpskohrvatskom jeziku i pravopisu posle svestrane diskusije održane 8., 9. i 10. decembra 1954. godine (...) doneli su ove

ZAKLJUČKE

1. Narodni jezik Srba, Hrvata i Crnogoraca jedan je jezik. Stoga je i književni jezik koji se razvio na njegovoj osnovi oko dva glavna središta, Beograda i Zagreba, jedinstven, sa dva izgovora, ijekavskim i ekavskim.

2. U nazivu jezika nužno je uvek u službenoj upotrebi istaći oba njegova sastavna dela.

3. Oba pisma, latinica i cirilica, ravnopravna su; zato treba nastojati da i Srbi i Hrvati podjednako nauče oba pisma, što će se postići u prvom redu školskom nastavom.

4. Oba izgovora, ekavski i ijekavski, takodje su u svemu ravnopravna.

(...)

a) Napiši kako se zove dokument iz kojega je preuzet tekst.

1	
---	--

b) Napiši koja je glavna ideja zaključaka iznesenih u tekstu.

1	
---	--

c) Objasni kakav je bio položaj hrvatskoga jezika nakon donošenja dokumenta iz kojega je preuzet tekst.

sadržajna točnost

1	
---	--

jezična točnost

1	
---	--

4	
---	--

Pozorno pročitaj sljedeći tekst. Svaki je odlomak teksta obrojčen radi lakšega snalaženja u tekstu. Napiši odgovore na crte u zadatcima od 25. do 34. Zaokruži slovo uz točan odgovor u zadatku 35.

Slavonski planinarski put (SPP) – PAKAO U LJEPOTI

Piše: Marijan Kudrna

(1) Planinarska obilaznica put je kojemu je cilj provesti planinara najzanimljivijim predjelima planina, gorja ili područja, povezujući različite prirodne i civilizacijske sadržaje, najčešće vrhove, prirodne ljepote, planinarske kuće, povijesna mjesta te kulturne i druge znamenitosti. Slavonski planinarski put (SPP) najstarija je obilaznica u Republici Hrvatskoj te obuhvaća 35 kontrolnih točaka u dužini od oko 290 km, a prolazi Papukom, Psunjom, Požeškom gorom, Dilj-gorom i Krndijom. Mnogi smatraju da je Slavonija ravna i da se tamo ne može planinariti, ali SPP će vas razuvjeriti i dokazati vam da je u pitanju zabluda.

(2) Nakon što sam prije dvije godine prošao stazu *Via Adriatica*, nisam bio siguran kad ću imati priliku proći CLDT-om (*Croatian long distance trail*), pa sam odlučio proći barem SPP-om. Već sam prije sa sinom Nikom pohodio Lapjak i Ivačku glavu iz Velike i mislio sam da sam time stekao dovoljno iskustva da mogu pretpostaviti kako izgleda SPP. Moš mislit.

(3) Prema službenoj definiciji na SPP-u nema planina, nego ima samo gora. Nijedna ne doseže 1000 metara. Hoćete istinu? Gora je gora od planine! Nakon što sam prošao SPP u ljetno vrijeme – nitko me ne može uvjeriti u suprotno! Planina se načelno ne mijenja, ima svoje uhodane planinarske staze i priroda ne divlja toliko, odnosno ne buja kao što buja ispod 1000 metara. S obzirom na to da Požeško gorje ne doseže visinu od 1000 metara i uglavnom je šumovito, hodač je osuđen na blato i proklizavanje po kaljuži otkad počnu jesenske kiše pa sve otprilike do svibnja. U kasno proljeće i ljeto nastupa bujanje vegetacije, koje na mnogim dijelovima doslovno satire stazu, skriva markacije i često stvori nepremostivu prepreku od grmlja, paprati te isprepletene bodljikave kupine i koprive, koja nerijetko doseže visinu do iznad glave. Strašno! Da se razumijemo, i na ovoj stazi postoje anđeli koji daju sve od sebe da se organiziraju čišćenje, kosidba i markiranje pojedinih dijelova Puta. Mislim da bi bez njihove pomoći i angažmana bilo kakvo predviđeno hodanje za desetak dana bilo puka fantazija. Kad se još ubace komarci, milijarde mušica, koje u svakome trenutku jedva čekaju da ti ulete u uho, oko i nos, te stalna sparina bez vjetra, sve postaje prilično zamorno. Kad se tomu doda ruksak od dvadesetak kilograma, sve postaje iritantno naporno. I kad se sjetimo šumske tragedije u kojoj je oluja sraznila sa zemljom većinu šume na grebenu Babje i Požeške gore, a i Dilj-gora nije ostala pošteđena, dok na Papuku i Krndiji krošnje razaraju prekomjerna sječa i odvlačenje tisuća tona trupaca, onda sve skupa postaje nepodnošljivo nezabavno. A ja baš i nisam nesnošljiv čovjek.

(4) Nakon 11 dana hodanja SPP-om, samo još dva i pol kilometra do kraja, osjećao sam da više ne mogu napraviti ni koraka. Bio sam potpuno iscijeđen od vrućine i svega. Nakon deset minuta ustao sam uz riječi: „Hajde, stisni zube, završi to!” Kad sam napokon ugledao planinarski dom, dolazeći na usijani parking, podigao sam ruke i rekao: „Gotovoooooooo!”

(5) Pri povratku u Zagreb stopala su mi bila jako natečena. Šepao sam tjedan dana, ali inače sam se osjećao odlično i bio sam u odličnoj kondiciji. Tabani su mi bili potpuno odrvenjeli tjednima nakon povratka. Ponoviti? Prvih tjedana mislio sam: „Ni slučajno!” Sad? Da. U istim okolnostima? Ne.

(prema: *slavonski planinari.hr* i *planinarenje.hr*)

25. Usporedi autorov doživljaj Slavonskoga planinarskog puta prije i poslije obilaska.

sadržajna točnost

1	
---	--

jezična točnost

1	
---	--

26. Napiši na što se odnosi riječ *zabluda* u prvome odlomku.

1	
---	--

27. Objasni svojim riječima tko su anđeli koji se spominju u trećemu odlomku, što rade i zašto ih autor naziva anđelima.

sadržajna točnost

2	
---	--

jezična točnost

1	
---	--

6	
---	--

28. Što autor teksta želi reći oksimoronom u naslovu?

1	

29. Navedi koju svoju osobinu ističe autor na kraju trećega odlomka.

1	

30. Navedi koliko je kilometara otprilike prohodao autor teksta tijekom obilaska SPP-a.

1	

31. Navedi s kojom se poteškoćom karakterističnom za Slavonski planinarski put navedenom u tekstu autor nije susreo tijekom svojega obilaska Slavanskoga planinarskog puta.

1	

32. Objasni bi li se autor ponovno odlučio za obilazak Slavanskoga planinarskog puta.

sadržajna točnost

1	
---	--

jezična točnost

1	
---	--

6	
---	--

33. Označi naglaske i zanaglasne dužine ako ih ima u podcrtanim riječima u zadanoj rečenici iz teksta.

Gora je gora od planine!

2	
---	--

34. Navedi precizan naziv značenjsko-leksičkoga odnosa u kojemu su podcrtane riječi u prethodnome zadatku.

1	
---	--

35. Koja je namjena teksta?

- a) predstaviti iskustvo planinarenja na Slavonskome planinarskom putu
- b) upozoriti planinare na opasnosti koje vrebaju u planinama
- c) potaknuti planinare na očuvanje i održavanje planinarskih putova
- d) izazvati suosjećanje zbog zdravstvenih tegoba izazvanih planinarenjem

1	
---	--

4	
---	--